

«Stop and think»), характеристика человека («Forever Young», «Legendary», «People like people but I am the Queen»), любимые герои («Mickey Mouse», «The Simpsons», «Spiderman»), названия городов, стран («Sochi», «Belarus»).

Заключение. В ходе работы над темой нашей работы мы успешно решили поставленные задачи исследования: изучили научную литературу по вопросу, провели социальный опрос среди учащихся Аграрного колледжа, чтобы выявить наиболее популярные надписи на одежде, осуществили перевод этих надписей на русский язык, проанализировали собранный материал. Анализ собранного материала показал, что уровень владения английским языком, который определялся возрастом опрашиваемых учащихся, позволяет ориентироваться в надписях и правильно использовать написанную информацию. Таким образом, остается выразить надежду, что после исследования английских надписей на одежде учащиеся будут серьезнее подходить к выбору одежды с текстом.

Литература. 1. Аракин, В.Д. История английского языка: учебник для вузов / В.Д. Аракин. – М.: Высшая школа, 1999. – 420 с. 2. Арнольд, И.В. Основы научных исследований в лингвистике: учебное пособие / И.В. Арнольд. – М.: Высшая школа, 2002. – 140 с. 3. Борисова, Л.М. Из истории английских слов: книга для учащихся старших классов / Л.М. Борисова. – М.: Просвещение, 1998. – 95 с. 4. Блохина, В.А. Всемирная история костюма, моды и стиля / В.А. Блохина. – Минск: Харвест, 2009. – 400 с.

УДК 94(476.4) «1941-1945»

КРЫЖЫК Я.Р., студэнт

Навуковы кіраўнік - **ЮРГЕВІЧ Н.К.**, канд. гіст. навук, дацэнт

УА «Віцебская ордэна «Знак Пашаны» дзяржаўная акадэмія ветэрынарыі і медыцыны», г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

КРУГЛЯНСКІ РАЁН У ГАДЫ НЯМЕЦКА-ФАШЫСЦКАЙ АКУПАЦЫІ

Уводзіны. 22 чэрвеня 1941 года мірнае жыццё беларускага насельніцтва было перапынена вераломным нападзеннем фашысцкай Германіі. Нягледзячы на стойкасць і ўпартасць воінаў Чырвонай Арміі, гітлераўцы актыўна прасоўваліся наперад. Баявыя дзеянні на тэрыторыі Круглянскага раёна Магілёўскай вобласці разгарнуліся 6-8 ліпеня 1941 года. Абарончыя баі на тэрыторыі раёна вялі 161-я і 100-я стралковыя дывізіі. У ліпені 1941 г. Круглянскі раён быў акупаваны нямецкімі захопнікамі, г.п. Круглае – 8 ліпеня 1941 г. [1, с. 458].

Матэрыялы і метады даследаванняў. У даследаванні выкарыстоўваліся навейшыя публікацыі і ўспаміны партызан і падпольшчыкаў Круглянскага раёна. Былі выкарыстаны гісторыка-генетычны, гісторыка-параўнальны, гісторыка-сістэмны метады.

Вынікі даследаванняў. З восені 1941 г. на ўсёй тэрыторыі Беларусі быў устаноўлены жорсткі акупацыйны рэжым. Кругляншчына адміністрацыйна ўваходзіла ў зону армейскага тылу. Улада ў зоне належала камандаванню армейскіх часцей, ваенна-палявым і мясцовым камендатурам. Камендатура ў Круглым знаходзілася ў будынку старой аптэкі, камендант меў неабмежаваную ўладу ў адносінах да грамадзянскага насельніцтва. Для ўзмацнення сваёй улады гітлераўцы сфарміравалі ўправу, на чале якой стаяў бургамістр, у вёсках былі назначаны старасты і войты. Акупацыйны рэжым у раёне апіраўся на рэпрэсіўны апарат. У Круглым існавала гестапа, быў аддзел абвера. Значныя нямецка-паліцэйскія або паліцэйскія фарміраванні размяшчаліся ў вв. Шапялевічы, Цяцерына, Марцянавічы, Елькаўшчына, Прыгані, Альшанікі і інш. З сярэдзіны 1943 г. ахоўныя функцыі ў раёне ажыццяўлялі падраздзяленні французскага легіёна, якія знаходзіліся ў вв. Паўлавічы і Новае Палессе.

Палітыка тэрору ў адносінах да мясцовага насельніцтва новымі ўладамі стала праводзіцца з першых дзён акупацыі. У насельніцтва сілай забіралі жывёлу, фураж, прадукты харчавання. За гады вайны на прымусовыя работы ў Германію было вывезена 1527 жыхароў Круглянскага раёна. У г.п. Круглае ў гады акупацыі фашысты знішчылі 515 чалавек

яўрэйскай нацыянальнасці. Нямецкія захопнікі расстрэльвалі савецкіх і партыйных актывістаў, ваеннапалонных, а таксама тых, хто быў затрыманы без дакументаў. У 1942–1943 гг. акупанты правялі на Кругляншчыне і суседніх раёнах 4 буйныя карныя аперацыі: “Карлсбад” (кастрычнік 1942 г.), “Паляванне на зайцоў” і “Паляванне на качак” (кастрычнік 1943 г.), “Хубертус” (лістапад 1943 г.). У выніку гэтых акцый былі спалены вв. Паляжаеўка і Гоенка (67 яе жыхароў былі расстраляны). Яшчэ ў чэрвені 1943 г. фашысты знішчылі в. Бярозка разам з жыхарамі. Баравуха і Зялёная Рошча Круглянскага раёна, спаленыя гітлераўцамі ў 1943 г., не аднавіліся пасля вайны [2, с. 283].

Эканамічная палітыка мела на мэце абрабаванне насельніцтва для забеспячэння вермахта ўсім неабходным для жыццядзейнасці. Насельніцтва павінна было здаваць прадукты сельскагаспадарчай вытворчасці і выконваць розныя работы. Эканамічная палітыка, палітыка тэрору і генацыду выклікала нянавісьць да фашыстаў, садзейнічала пашырэнню партызанскай і падпольнай барацьбы насельніцтва Круглянскага і іншых раёнаў Беларусі ў гады вайны.

Першая партызанская група на тэрыторыі Круглянскага раёна была створана ў ліпені 1941 года ў наваколлі вв. Аладзінка і Баравуха ў складзе воінаў Чырвонай Арміі, якія выходзілі з акружэння: Сяргея Жуніна, Цімафея Кавецкага, Аляксандра Цярноўскага, Аляксандра Калініна, Аляксея Дасевіча, Аркадзя Яшчына, Сямёна Селязнёва. Хутка група С.Г. Жуніна стала атрадам “Сяргея”, які да мая 1942 г. налічваў каля 45 чалавек. Вясной 1942 года ў Круглянскіх і іншых лясах з’явіліся партызанскія атрады Д.А. Кулікава, А.С. Нікітчанкі і інш. На тэрыторыі раёна дзейнічалі партызанскія брыгады 8-я Круглянская (камандаваў С.Г. Жунін), “Чэкіст” (узначаліў Г.А. Кірпіч), партызанскія фарміраванні Круглянскай і Шклоўскай ваенна-аператыўных груп. У Круглым дзейнічала партыйна-камсамольскае падполле “Арганізацыя барацьбы за вызваленне Радзімы” (ОБЗОР). Праз круглянскую зямлю праходзіў баявы шлях партызанскага злучэння “Дванаццаць” пад кіраўніцтвам С.У. Грышына – Героя Савецкага Саюза. Выдавалася падпольная газета “Партызанский путь” [2, с. 284-286].

Нягледзячы на няўдачы і значныя людскія страты ў пачатку вайны, ужо з восені 1942 года партызаны кантралявалі значную частку тэрыторыі Круглянскага раёна. Дапамагалі партызанам і падпольшчыкам мясцовыя жыхары, якія складалі большую частку атрадаў і груп. Вялікае значэнне надавалася ўкараненні сваіх людзей у акупацыйныя ўстановы, што давала магчымасць дабываць звесткі аб варожых гарнізонах, запланаваных аперацыях, дапамозе партызанам медыкаментамі і дакументамі. Толькі брыгадай “Чэкіст” было знішчана 10993 фашыста, 265 эшалонаў ворага, 94 маста, 11 танкаў, 6 самалётаў, 372 аўта- і бронемашыны, у выніку чаго планы і мерапрыемствы нямецкіх улад былі парушаны [3, с. 136]. Наносячы ўдары па варожых камунікацыях, знішчаючы яго жывую сілу і тэхніку, партызаны Круглянскага раёна аказалі дапамогу Чырвонай Арміі ў час вызвалення роднай зямлі.

Заклучэнне. Такім чынам, жорсткі акупацыйны рэжым выклікаў масавае супраціўленне насельніцтва Беларусі. Пачуццё патрыятызму, неабходнасць абараніць сваю зямлю ад ворага паднялі на барацьбу шырокія колы людзей. Акупанты сутыкнуліся з актыўным партызанскім рухам і падпольнай барацьбой і на тэрыторыі Круглянскага раёна. Больш 3000 жыхароў раёна загінула ў барацьбе з фашыстамі, 1144 чалавека было расстраляна з ліку мясцовага насельніцтва. Іх імёны на абелісках і ў памяці людзей.

Літаратура. 1. *Памяць Беларусі : Рэспубліканская кніга / Рэдкалегія : Г. П. Пашкоў і інш.; У. П. Свентахоўскі. – Мінск, 2005. – 592 с.* 2. *Памяць : Гісторыка-дакументальная хроніка Круглянскага раёна / Г. П. Пашкоў і інш.; Э. Э. Жакевіч. – Мінск, 1996. – 589 с.* 3. *Прусский, И. М. Партизанская бригада «Чекист». – Толочин, 1993. – 138 с.*